

Død og opstandelse

Ugens vers

"Jesus sagde til hende: 'Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør.'" (*Joh 11,25*).

Introduktion

Vi mennesker har en naturlig aversion over for døden, fordi vi blev skabt til at leve og aldrig dø. Døden er en fjende. Det var slet ikke meningen, at vi skulle dø.

Dette var en af grundene til, at Jesus i sit jordiske arbejde viste dyb medfølelse med de sørgende. Da han så enken i Nain følge sin eneste søn til graven, "ynkedes han over hende og sagde: 'Græd ikke!'" (*Luk 7,13*). Jesus trøstede en knust far, som netop havde mistet sin tolvårige datter, med ordene: "Frygt ikke, tro kun!" (*Mark 5,36*). Hver gang døden rammer en af vores kære, røres Jesus dybt over vores sorg. Hans medfølende hjerte græder sammen med os.

Men Kristus gør langt mere end at græde. Han har sejret over døden gennem sin egen død og opstandelse, og han lover at opvække alle dem, der tror på ham, til evigt liv. Dette er det allerstørste løfte, vi er givet i Guds ord. Hvis døden derimod havde det sidste ord, ville hele livet og alt, vi har udrettet, være forgæves.

Ugens tekster

- Joh 11,11
- Joh 1,1-4
- Luk 8,54-55
- Joh 5,28-29
- Matt 5,22.29
- Joh 11,38-44

De dødes tilstand

Det Gamle Testaments forfattere er alle enige om, at et menneske er et udeleligt levende væsen. De forskellige hebraiske udtryk, som oversættes med kød, sjæl og ånd er forskellige synsvinkler, hvorfra man kan betragte et menneske; men mennesket ses altid som et hele. I overensstemmelse med dette synspunkt benytter Skriften forskellige billeder til at beskrive døden. Blandt dem skiller billedet med søvn sig ud som et passende symbol til at gengive den bibelske opfattelse af de dødes tilstand (se Job 3,11-13; 14,12) Sl 13,3; Jer 51,39; Dan 12,2). Døden er den fuldstændige afslutning på livet. Døden er en tilstand af ubevidsthed, hvor der ikke er tanker, følelser, handlinger eller personforhold af nogen art (Præd 9,5-6.10; Sl 115,17; 146,4).

Men på Jesu tid var dette menneskesyn, og især opfattelsen af døden, truet af den hedenske dualistiske opfattelse af en udødelig sjæl, en tro, der hurtigt vandt indpas i den dakendte verden.

Joh 11,11

Hvordan beskrev Jesus sin gode ven Lazarus' død?

På trods af dette og lignende skriftsteder påstår en del kristne, at Jesus troede på sjælens udødelighed; for han sagde til røveren på korset: "Sandelig siger jeg dig: I dag skal du være med mig i Paradis" (Luk 23,43). Men meningen i denne udtalelse ændres totalt, alt efter hvor kommaet placeres. De ældste græske nytestamentlige manuskripter indeholder ingen tegnsætning, og hvis kommaet placeres efter "dig", som er tilfældet i de fleste bibeloversættelser, betyder det, at Jesus og røveren gik til Paradis den dag; hvis kommaet derimod sættes efter "i dag", betyder teksten, at Jesus forsikrede røveren om en fremtidig frelse. Jesu ord lægger i virkeligheden vægt på frelsesvished, ikke på tidspunktet for røverens ankomst til himlen. Dette bekræftes af sammenhængen. Til at begynde med havde røveren ikke bedt om en øjeblikkelig overførsel til himlen, når han døde, men om at blive husket, når Jesus kom i sit rige. Desuden bekræftede Jesus tre dage senere, at han endnu ikke var steget op til himlen (Joh 20,17). Denne tekst lærer altså ikke, at de dødes sjæle farer til himlen efter døden.

Til at tænke over

Hvorfor er læren om opstandelsen så afgørende for os, når vi opfatter døden som en ubevidst søvn?

Håb om opstandelse

Ved skabelsen "formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor." Som et resultat af dette, blev mennesket "et levende væsen" (1 Mos 2,7). Så længe Gud opretholder livsånden i et levende væsen, er det i live. Men når han fjerner deres livsånde, dør de og vender tilbage til jorden (Sl 104,29; Præd 12,7). Dette er ikke en vilkårlig beslutning fra Guds side; det er den uundgåelige følge af synd. Men den gode nyhed er, at der gennem Kristus er håb, også i døden.

Joh 1,1-4

Hvordan ser vi i disse vers, at Jesus har magt til at opvække de døde?

Kristus har liv i sig selv; for han er livet (Joh 14,6). Han skabte alt og har magt til at give liv til dem, han vil (Joh 5,21). Han kan derfor opvække de døde.

Luk 8,54-55

Hvordan sker opstandelsen?

Ifølge Bibelen er opstandelse det omvendte af død. Livet genoprettes, når livsånden kommer tilbage fra Gud. Det er sådan, Lukas forklarer Jairus' datters opstandelse. Efter at Jesus havde fået at vide, at den tolvårige pige var død, gik han hen til huset og fortalte de sørgende, at hun sov. "Han tog hendes hånd og råbte: 'Pige, rejs dig op!' Da vendte hendes ånd tilbage, hun stod straks op" (Luk 8,54-55). På Jesu befaling vendte livet, som Gud havde givet, tilbage til pigen. Det græske ord *pneuma*, som Lukas benytter, betyder "vind", "ånde", eller "ånd". Når Bibelen benytter dette ord i forbindelse med et menneske, angiver det aldrig en bevidst del, som er i stand til at eksistere uafhængig af legemet. I denne tekst er det tydeligt, at det henviser til livsånde.

Til at tænke over

Døden er så almindelig, at vi tager den for givet. Hvordan kan vi lære at stole på Guds løfter om evigt liv, selv om det her og nu ser ud til, at døden sejrer?

Opstandelsen og dommen

Ud fra det, vi har studeret indtil nu, kunne det se ud til, at kun nogle få vil få del i opstandelsen. Men Jesus forsikrede, at "den time kommer, da alle de, der er i gravene, skal høre hans røst og gå ud af dem" (*Joh 5,28-29*). Både de som tror, og de som ikke tror, retfærdige og uretfærdige, de frelste og de fortabte skal opstå. Paulus siger: "der skal komme en opstandelse af både retfærdige og uretfærdige" (*ApG 24,15*).

Joh 5,28-29

Selv om alle til sidst skal opstå, vil alle også stå over for en af kun to muligheder for evigheden. Hvori består de?

At alle skal opstå betyder ikke, at alle på den sidste dag bliver ført ind til et velsignet og lykkeligt evigt liv. "Mange af dem, der sover i jorden, skal vågne, nogle til evigt liv, andre til forhånelse, til evig afsky" (*Dan 12,2*).

Biblen lærer, at Gud skal dømme alle mennesker, som nogensinde har levet og afgøre deres evige skæbne (*Præd 12,14*; *Rom 2,1-11*). Men udførelsen af denne guddommelige dom sker ikke umiddelbart efter hvert enkelt menneskes død, kun efter vedkommendes opstandelse. Indtil det sker, sover både de frelste og de fortabte dødens søvn i jorden. Opstandelsen er ikke i sig selv en belønning eller en straf. Den går blot forud for modtagelsen af evigt liv eller evig forømmelse.

Da Jesus talte om de to opstandelser, antydede han, at vores skæbne afgøres på basis af vores gerningers moralske standard (gode eller onde). Men dette betyder ikke, at vores gerninger frelser os. Tvært imod; Jesus lærte tydeligt, at vores frelse helt og alene er afhængig af vores tro på ham som vores frelser (*Joh 3,16*). Hvorfor bliver da vores gerninger taget i betragtning? Fordi de viser, om vores tro på Kristus og vores overgivelse til ham er ægte eller ej (*Jak 2,18*). Vores gerninger viser, om vi stadigvæk "er døde i [vores] overtrædelser og synder" (*Ef 2,1*) eller om vi er "døde for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus" (*Rom 6,11*).

Til at
tænke over

Meditér over den endelige skæbne, som venter hver eneste af os. Hvis der er noget, der står imellem dig og evigt liv, hvorfor vælger du ikke lige nu at skille dig af med det? Hvad kan trods alt være mere værd end evigt liv?

Hvad Jesus sagde om helvede

Jesus benyttede de to græske udtryk *hadēs* og *gehenna*, når han talte om døden og de uretfærdiges straf. Vi er nødt til at granske dette mere nøje, når vi tager den populære opfattelse af helvede i betragtning.

Hadēs svarer til det hebraiske *she'ol*, det mest almindelige gammeltestamentlige udtryk for de dødes opholdssted. Disse ord beskriver ganske enkelt graven eller det sted, hvor alle efter døden befinder sig, uden nogen hentydning til straf eller belønning. Men der er én tekst, hvor *hadēs* lader til at have forbindelse med straf. Det er i lignelsen om den rige mand og Lazarus.

Luk 16,19-31

Hvad er den grundlæggende lektie i denne lignelse? Se især vers 27-31. Hvorfor er det forkert at bruge denne lignelse til at lære, at vi mennesker enten går til paradiset eller helvede, når vi dør?

Lignelsen fokuserer ikke på menneskets tilstand efter døden. Dens pointe er i stedet, at vores fremtidige skæbne afgøres af de valg, vi foretager hver dag i dette liv. Hvis vi fornægter det lys, Gud giver os her, er der ingen ny chance efter døden. Ethvert forsøg på en bogstavelig fortolkning af denne lignelse fører til mange uløselige problemer. Detaljerne i billedet synes faktisk med vilje at være kluntede for at vise os, at Jesus ikke mente, at denne lignelse skulle tages bogstaveligt, men billedligt.

Matt 5,22.
29-30; 23,33

Hvilke advarsler kom Jesus med mht. helvede?

I mange bibeloversættelser forekommer ordet helvede 11 gange fra Jesus' mund. Evangelierne bruger faktisk det græske ord *gehenna*, som kommer fra *Gē Hinnom*, som både på hebraisk og aramæisk, Jesu talesprog, betyder "Hinnoms dal". Ifølge Det Gamle Testamente foretog kongerne Akaz og Manasse de afskyelige hedenske skikke med at brænde børn for Molok i denne kløft syd for Jerusalem (2 Krøn 28,3; 33,6). Senere satte den gudfrygtige kong Josija en stopper for disse ritualer (2 Kong 23,10). På grund af de synder, som var begået i denne dal, udtalte Jeremias en profeti om, at Gud ville gøre den til "Drabets dal" (Jer 7,32-33; 19,6). Denne dal blev derfor et symbol for jøderne på den sidste dom og straffen over dem, som ikke ville angre deres synd. Jesus brugte navnet billedligt, uden at forklare detaljer mht. tid eller sted for den straf, vi finder omtalt andre steder i Biblen. Men helvede er ikke et sted med evig, uophørlig straf.

Jesus sejrede over døden

Joh 11,38-44

Hvorfor var Lazarus' opstandelse fra de døde det største af Jesu mirakler?

Selv om Jesus tidligere havde oprejst to fra de døde, havde ingen af dem været så dramatiske. Lazarus havde været død i fire dage, hvad Martha bekræftede ved graven. Jesus udførte miraklet i fuldt dagslys foran en stor skare troværdige vidner fra Jerusalem. Beviserne kunne ikke bortforklares.

Men endnu vigtigere end Lazarus' opstandelse var Jesu egen. Fordi han havde liv i sig selv, havde han ikke alene magt til at oprejse de døde og give liv til dem, han vil (Joh 5,21); han har også magt til at sætte sit liv til og magt til at få det tilbage (Joh 10,17-18). Hans opstandelse beviser dette meget overbevisende.

1 Kor 15,17-20

Hvilken forbindelse er der mellem Jesu opstandelse og vores? Hvorfor er hans opstandelse så vigtig for vores frelse?

Kristus har bevist, at han har magt til at bryde dødens lænker. Han opstod fra graven som førstegrøden af dem, der er sovet hen. Hans opstandelse er garantien for enhver troendes opstandelse, for han har nøglerne til døden (Åb 1,17-18).

"For den troende er Kristus opstandelsen og livet. Ved vor Frelser er det liv, der var gået tabt ved synden, atter genoprettet; for han har liv i sig selv og kan gøre dem levende, han vil. Han har fået myndighed til at give udødelighed. Det liv, han satte til som menneske, tager han igen og giver til menneskeheden." (Ellen White, *Jesu liv*, s. 572).

Læs Ellen White

· *Jesu liv, Magt over død og grav* s. 377-386
Herren er opstået s. 568-573

"Guds søns stemme [kalder] de sovende hellige frem. Han ser på de retfærdiges grave, og idet han løfter sine hænder mod himlen, råber han: "Vågn op, vågn op, vågn op, I som sover i støvet, og stå op!" Overalt på jorden skal de døde høre hans stemme, og de, der hører, skal leve... Fra dødens fængsel kommer de, klædt i udødelig herlighed, mens de råber: "Død, hvor er din sejr? Død, hvor er din brod?" (1 Kor 15,55). De levende retfærdige og de opstandne hellige forener deres stemmer i et langt, frydefuldt sejrsråb." (Ellen White, *Mod en bedre fremtid*, s. 521).

Spørgsmål
til drøftelse

- 1. Vi har alle kæmpet med dødens virkelighed, dens tilsyneladende uigenkaldelighed og meningsløshed. Hvad betyder et menneskeliv, hvis det er rigtigt, som mange tror, at der ikke er en Gud, intet håb om evigt liv og ingen opstandelse? Hvad kan det betyde, hvis alle, som nogensinde har levet, før eller senere dør og alle minder om dem for altid er borte? På hvilken måde besvarer vores forståelse af opstandelsen dette ellers uløselige dilemma?**
- 2. Tænk over nogle af de farer, der ligger i tanken om en udødelig sjæl. Hvorfor er Satan så ivrig efter at fremholde denne ikke-bibelske tro? Hvilken rolle vil denne ide spille i det religiøse scenario i de sidste tider? Tænk over alle de eventuelle vildfarelser, man spares for, hvis man tror, at døden er som en søvn indtil opstandelsen.**

Aktiviteter og dialog

Guds Ord

- Indkald evt. en ekspert til at gennemgå/betragte spørgsmål omkring Bibelens beskrivelse af menneskets natur!

Personligt kristenliv

- Bed personligt for mennesker, som du kender, der nyligt har erfaret døden blandt deres nærmeste.

Mødet med dagligdagen

- Dansk kultur har i Grundtvig en kristen salmedigter, som igen og igen lagde vægt på Kristi sejr over døden. Læs/syng sammen nogle af de mest kendte af hans salmer, som fx "O kristelighed" og "Hil dig, frelser og forsoner" og tal sammen om budskabet i disse salmer.

Uddybende spørgsmål

- Hvordan sejrede Jesus egentlig over døden? Hvad betyder hans sejr for, hvordan vi kan møde døden?
  - Hvordan kan vi som menighed være til støtte for mennesker, som lider på grund af et nyligt dødsfald i familie eller vennekreds.
- Hvilke råd kan vi give hinanden om, hvad vi kan gøre - og hvad vi ikke skal gøre?
- Søvn opfattes i dag anderledes end på Bibelens tid. Vores kultur har forsket i, hvad vi oplever under søvnen, og vi kan let læse vores tids tankegang tilbage og ind i de bibelske tekster. Hvad mente de bibelske forfattere, når de sammenlignede døden med en søvn?
- New Age har fra østens religioner arvet den opfattelse, at det guddommelige bor "i mig". Tænk over Bibelens lære om Gud som skaber.
  - Hvorfor er det ubibelsk at tro på menneskets naturlige udødelighed? Hvorfor er denne forståelse tiltrækkende for nogle mennesker?
  - Hvordan kan vi bedst beskrive forskellene mellem Bibelens lære og New Age? Hvilke konsekvenser har disse forskelle for vores livsforståelse?

Til at tænke over

Modstandere af adventisters forståelse omtaler til tider vores tro let overbærende, som om vi har den opfattelse, at "sjælen sover".

Betegnelsen er misvisende. Bibelens lære er ikke, at mennesket har en sjæl, som altså derfor sover. Ordet "sjæl" betegner i bibelsk sprogbrug hele mennesket, ikke en del af det.

Forstå det bedre

Bibelens første kapitler beskriver skabelsen af både mennesker og dyr. Det er interessant, at de ord, der på hebraisk anvendes om mennesket som skabning, også anvendes om dyrene. Både mennesker og dyr er "levende væsener" (1 Mos 2,7, sml. 1,20-21.24, ældre oversættelse sagde "sjæle"). Og både mennesker og dyr har "livsånde" (trækker vejret, 1 Mos 2,7, sml. 7,22). Forskellen mellem dyr og mennesker er altså ikke noget iboende eller guddommeligt i os som skabninger!

Derimod er der beskrevet en forskel i den måde, Gud tiltaler os på. Mennesket taler Gud netop til, hvorimod dyrene simpelthen beordres (1 Mos 1,28 og 22). Dermed forudsættes en anden type forhold mellem Gud og mennesket. Mennesket kan lytte og vælge, sige "ja" eller "nej". Det er i denne frihed, dette personforhold, at forskellen mellem mennesker og dyr skal findes.

Da Job første gang udtrykte et håb om den opstandelse, han siden i Job 19,23-27 så stærkt bekender (jf. Salmebogens nr. 386 fra Händels Messias), bad han Gud om efter en tid i dødsriget at "huske ham igen" (*Job 14,13*). Opstandelsen finder ikke sted, fordi mennesket i sig selv indeholder et udødeligt, guddommeligt element, men fordi Gud, som er altets skaber, husker mig og genskaber mig af intet. Min identitet er bestemt af mit forhold til Gud, og Gud opvækker mig til at fortsætte dette personlige trosliv. Vi kan derfor alle bede røverens bøn til Jesus: "Husk mig, når du kommer i dit rige." (*Luk 23,42*).

NOTER
